Millaisia vihreitä väitteitä Suomessa esiintyy? Mitä direktiivi muuttaisi?

Tero Heinonen, tutkija
Suomen ympäristökeskus
X @teronomics

Asiantuntijalausuntopyyntö, U 25/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä U 25/2023 vp

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

1. DIREKTIIVI KUVINA
2. ONGELMIA MARKKINOILLA
3. KANNATETTAVAA
4. AVOIMIA KYSYMYKSIÄ

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

DIREKTIIVI KUVINA

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ympäristöväittämien todentaminen

(Heinonen ja Suikkanen 2023)

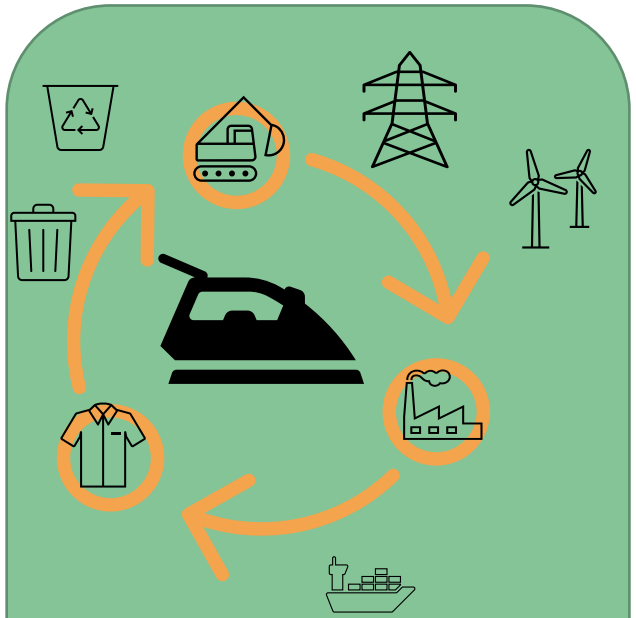

Täsmällinen tieto
Arvoketjukohtainen data
Oleellisuus elinkaari-näkökulmasta
Muut merkittävät haitat

Ympäristöväittämän kohteena olevan näkökohdan oleellisuus selvitetty

Parannukset
Suhteessa aiempaan sekä alan yleiseen tasoon selvitetty

Käyttövaiheen oleellisuus & käyttäjän vaikuttamis-mahdollisuudet selvillä

Verifiointi

Toden-mukaisuus todistus

Ympäristönäkökohdat ja vaikutukset, standardit, tehty selvitys, kuvaus siitä miten parannus saavutettu, todenmukaisuustodistus, tiedot kasvihuonepäästöhyvityksistä

Direktiivi tiivistettynä (Heinonen ja Suikkanen 2023)

Yritykset

Ympäristöväitteet arvioitava ja toteennäytettävä etukäteen (art. 3)

Vertailu (art. 4 ja 6)
- Samanlainen informaatio ja data
- Parannuksen oltava merkittävä

Viestintä (art. 5)
- Arviointi, laskenta, oletukset ja tulokset kaikkien saataville (pl. liikesalaisuudet)

3. osapuolet

Verifikaatio (art. 10 ja 11)
- Akkreditoitu
- Riippumaton
- Sertifikaatti

Ympäristömerkinnät (art. 7 ja 8)
- Arviointikriteerit (art. 3) kuten omaehtoisilla väitteillä
- Kriteerit läpinäkyviä, tieteeseen perustuvia, ymmärrettäviä ja vapaasti saatavilla

Valitusoikeus (art. 16)
- Järjestöt
- Intressitahot

Viranomaiset

Jäsenmaiden toimivaltaiset viranomaiset (art. 13-15)
- yksi tai useampi
- Omaehtoinen direktiivin valvonta
- Pääsy myös yritysten liikesalaisuuksiin
- Rangaistukset (art. 17)
- Yksityiskohtainen julkinen raportti

Tiivistelmä vuosittain komissiolle

Unioni

Komission delegoidut asetukset (art.18-19)

EEA raportoi joka toinen vuosi (art. 20)

Huom!

Lex Specialis (B2C)

Mikroyrityksille vapaaehtoista

PK-yrityksille pakollista, mutta (taloudellista) tukea saatava jäsenvaltiolta (art. 12)

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

ONGELMIA

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ympäristöväittämät Suomen markkinoilla
(analyysi verkkomainonnasta, Heinonen ja Nissinen 2022)

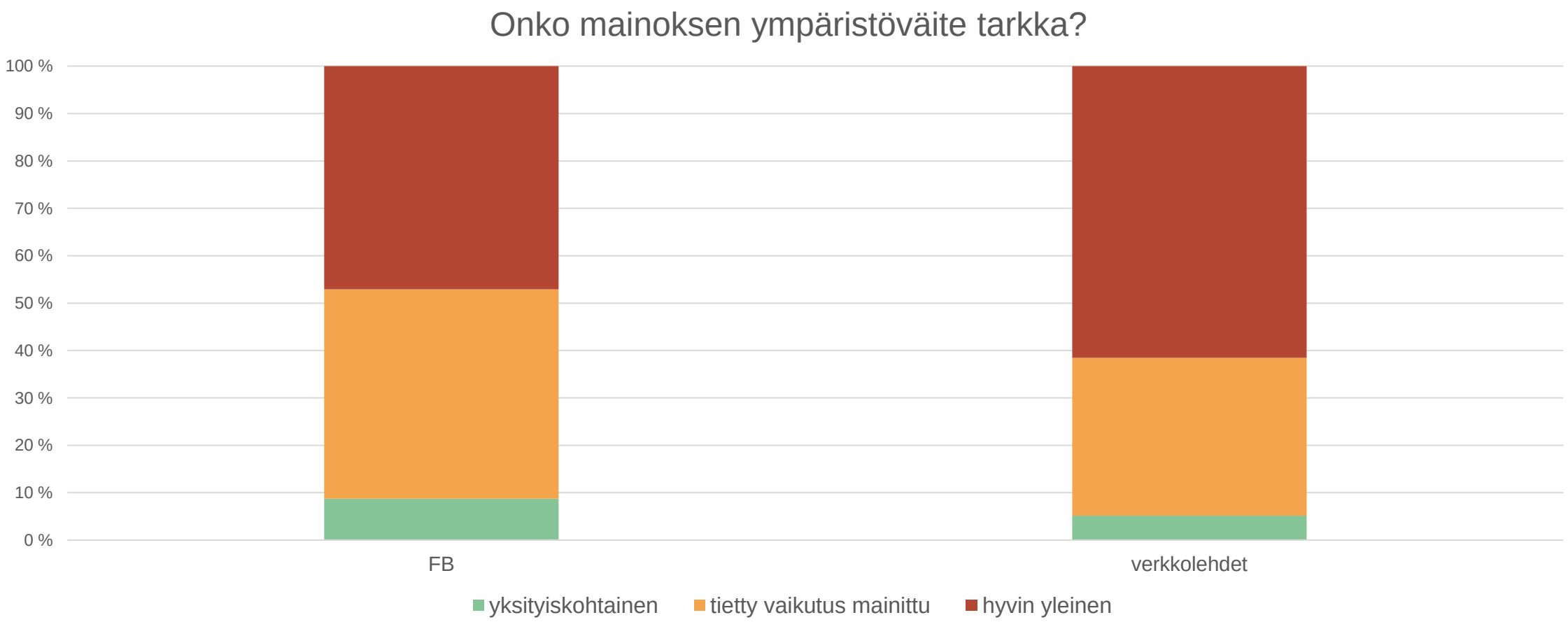

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ympäristöväittämät Suomen markkinoilla
(analyysi verkkomainonnasta, Heinonen ja Nissinen 2022)

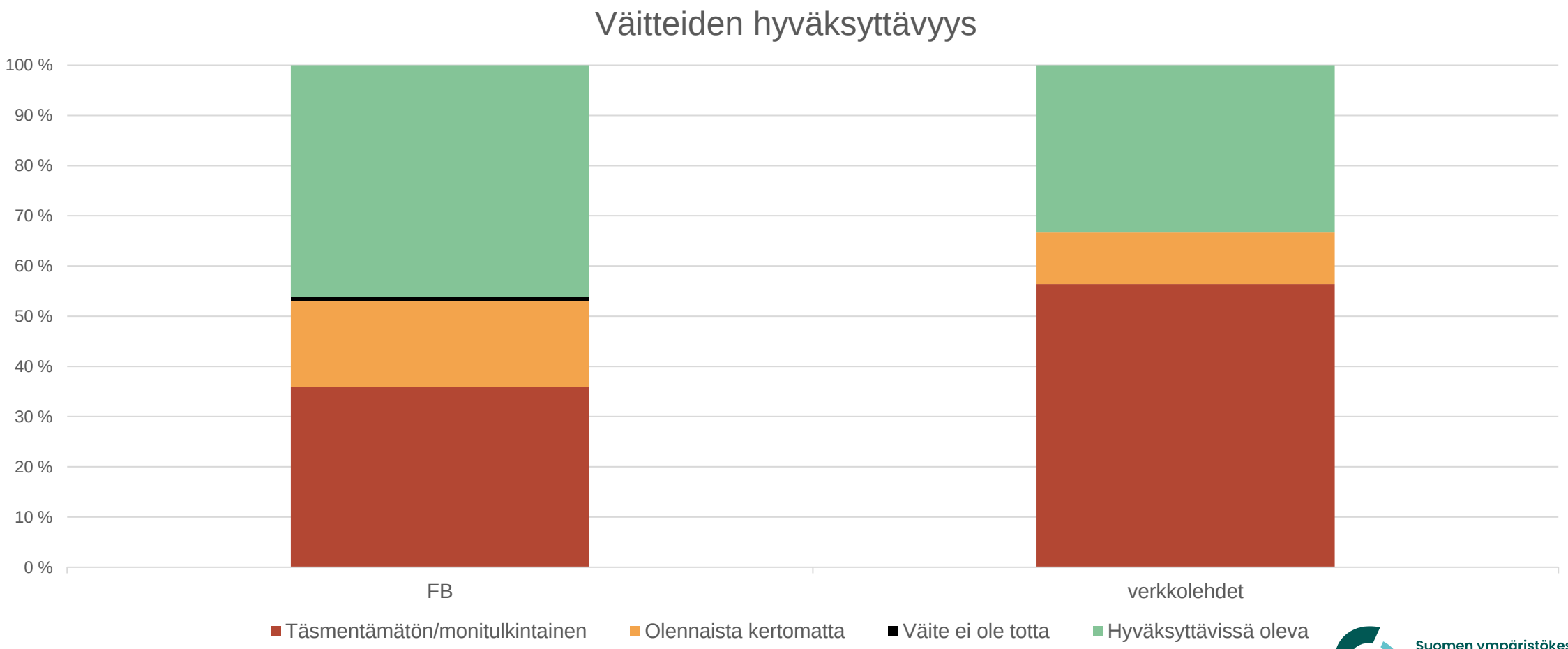

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Kuinka helppoa ympäristöväitteiden perusteella on arvioida, mikä tuote tai palvelu on aidosti ympäristön kannalta kestävä

Kuinka helppoa markkinoinnissa käytettyjen ympäristöväitteiden perusteella on arvioida, mikä tuote tai palvelu on aidosti ympäristön kannalta kestävä?

YHTEENSÄ 2022 (n=1001)

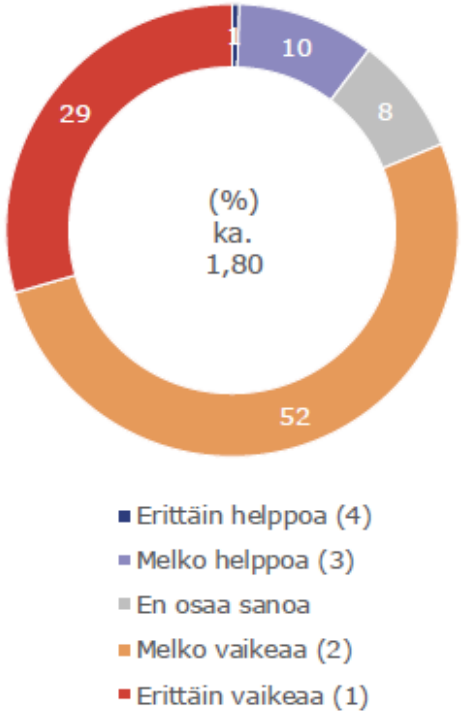

Kuinka helppoa markkinoinnissa käytettyjen ympäristöväitteiden perusteella on arvioida, mikä tuote tai palvelu on aidosti ympäristön kannalta kestävä?

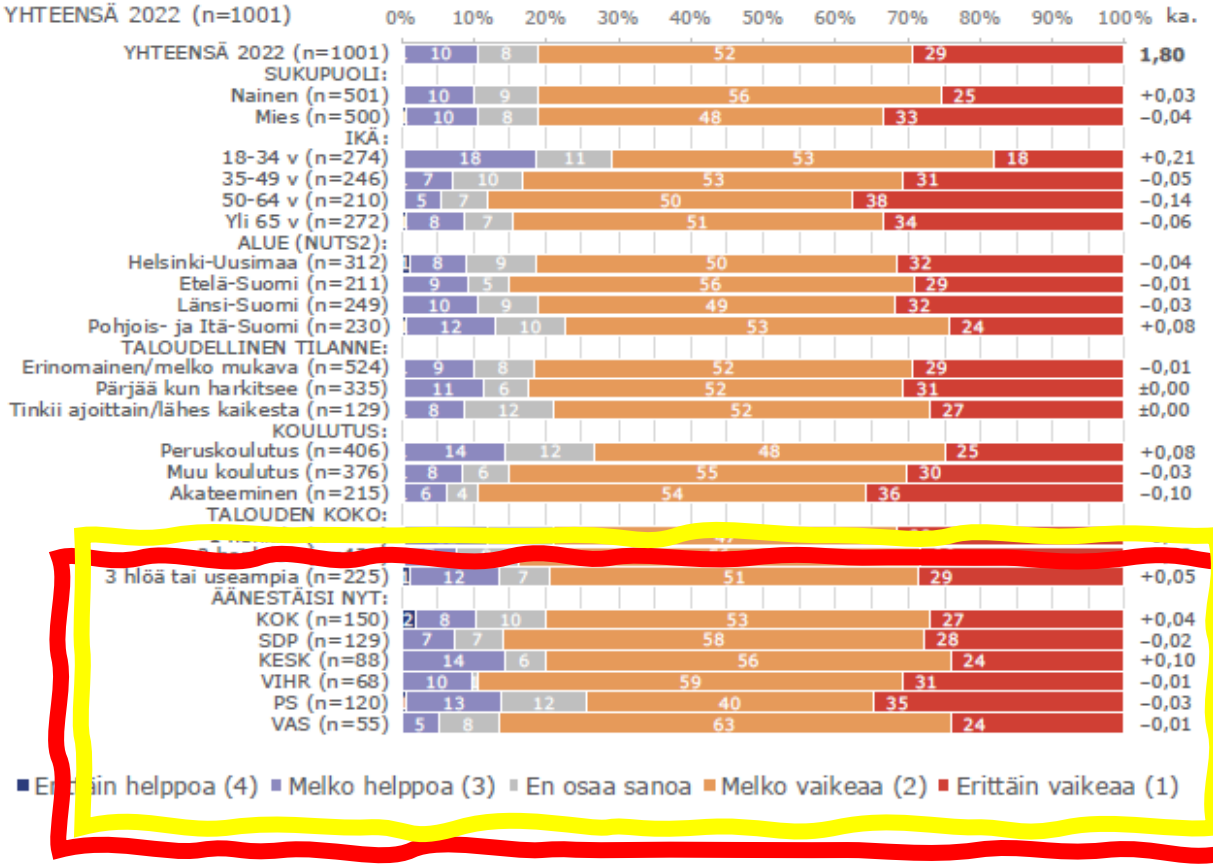

KANTAR PUBLIC

Viherväitteet - Kuluttajaliitto, tammikuu 2022

KULUTTAJALIITTO
KONSUMENTFÖRBUNDET

Merkkiviidakko

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

KANNATETTAVAA

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ehdotus vastaa ongelmiin (Heinonen ja Suikkanen 2023)

- **Tervettä kilpailua** edistetään
  - tukee ympäristön kannalta parempien yritysten ja tuotteiden kilpailuedellytyksiä
- Väittämien laatu paranee
  - **yhden sanan väitteet** (ympäristöystävällinen, ekologinen, vihreä jne.) edellyttäisivät erinomaista suoriutumista
  - **elinkaariset vaikutukset** on arvioitava (oman ymmärrykseni mukaan laskettava)
  - väittämän tulee **kohdistua merkittävään seikkaan** tai vaikutukseen
  - tarkentaa vertailusääntöjä suhteessa kilpaileviin tai aiempiin tuotteisiin
  - poistaa markkinoilta merkit, joiden kriteereistä ei ole tietoa
- **Avoimuus** on erittäin tärkeää markkinoiden toiminnalle

AVOIMIA KYSYMYSIÄ

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Riittävätkö resurssit ?

- Yrityksissä (Heinonen ja Suikkanen 2023, Heinonen ja Nissinen 2022)
  - vahvistetaan osaamista yritysten markkinointitiimeissä, viestinnässä ja tuotekehityksessä sekä markkinointi- ja viestintätoimistoissa
  - avun tarve korostuu pk-yrityksissä
- Viranomaisissa
  - Valvonnassa oikeustiede kohtaa luonnontieteen ja taloustieteen (Heinonen ja Suikkanen 2023, Kautto ym. 2021)
  - viranomaisresurssin vahvistamista ympäristöväittämien valvonnassa piti hyväksyttävänä 90% asiantuntija-paneelista (Salo, 2023)

Avoimia kysymyksiä 2

- Millä **metodilla** arviointi tulisi suorittaa? ”widely recognised scientifc method”
  - Tarvitaan opastusta, esimerkkejä, viittauksia hyviin sektorikohtaisiin standardeihin ja menetelmiin (FSLCI 2023, Heinonen ja Suikkanen 2023)
- **Mikroyrityksiä** eli alle 10 hengen yrityksiä direktiivi ei koskisi
  - mutta olemassa olevat markkinointisäädökset koskevat: totuudenmukaisuus ja selkeys
  - osana isomman yrityksen tuotantoketjua, tiedontarve saattaa koskea myös mikroyrityksiä (Heinonen ja Suikkanen 2023)
- Mahdollinen **epäyhtenäinen implementointi ja valvonta** eri jäsenmaissa
  - nykyisellään viranomainen saattaa puuttua tiettyyn markkinointiin yhdessä jäsenmaassa, mutta muissa jäsenmaissa sitä katsotaan läpi sormien (Heinonen ja Suikkanen 2023)
  - komissiolla on mahdollisuus toteuttaa koordinoituja toimia koko unionia koskevissa tilanteissa (vrt. VW päästöhuijaus)

Pärjäävätkö parempia ratkaisuja tarjoavat suomalaisyritykset maailmalla?

- sääntely on **tiukentumassa myös EU:n ulkopuolella** (USA, UK, Australia, Kiina)
- taataanko suomalaisten **yritysten tietotaito?**
- onko valvonta **kotimarkkinoilla riittävän tiukkaa?**

Viitteet:

FSLCI 2023. Position Paper in response to the European Commission's Draft Green Claims Directive. The Forum for Sustainability for Life Cycle Innovation, Berlin. Saatavilla: https://fslci.org/statements/fslci-position-paper-in-response-to-the-green-claims-directive/

Heinonen ja Nissinen 2022. Ympäristöväittämät Suomen markkinoilla. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164261

Heinonen ja Suikkanen, 2023. EU:n Vihreiden väittämien aloitteen vaikutukset Suomessa. VIHERVÄITE-hanke, käsikirjoitus. Hankkeen tiedot: https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus__kehittaminen/Tutkimus_ja_kehittamishankkeet/Hankkeet/EUn_Vihreiden_vaittamien_aloitteen_vaikutukset_Suomessa__VIHERVAITE

Kautto Petrus ym. 2021. The Circular Economy and Product Policy. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163214

Kuluttajaliitto ja Kantar Public 2022. Aidosti vihreää vai viherpesua? – Kyselytutkimus kuluttajien suhtautumisesta ja luottamuksesta ympäristöväitteisiin ja -merkkeihin. Saatavilla: https://www.kuluttajaliitto.fi/viherpesuviisari/

Salo Marja ym. 2023. Ohjauskeinoja kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjäljen pienentämiseen. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165085/VNTEAS_2023_47.pdf

Kiitos!

Suomen ympäristökeskus > EU:n Vihreiden väittämien aloitteen vaikutukset Suomessa - VIHERVÄITE (syke.fi)

Johanna.suikkanen@syke.fi &

Tero.heinonen@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute